

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Iskaja vsak četrtek in volja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge isvenavstrijake 6 K. Kdor hoči sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopošlja do odpovedi. — Udje „Katož Makovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroska cesta šte. 5, vsprejema naročnine, inserate in reklamacije, čestja šte. 5, za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popis, inserat se sprejema do srede jutraj, — Ne zapre reklamacije so poštnine proste,

Naši nasprotniki.

Razburjenje, ki so ga vzbudile letošnje državnozbornske volitve, se je precej poglobilo. Le tuintam še kuha kak liberallec ali nemškutar tiho jezico nad popolnim porazom pri teh volitvah. Katoliško-narodna stranka je zmagala v vseh okrajih in njeni poslanci so na Dunaju pridno zastavili z delom, da izvedejo program, ki so ga razvijali ob času volilne borbe svojim volilcem. Doma pa vsaka stranka živi svoje strankarsko življenje naprej. Kako je to življenje?

Nemškutarska stranka si sploh nikdar ni upala prav med ljudstvo. Da bi poučevala naš narod, da bi ga organizirala, to ji ni prišlo nikdar na misel. Svoje nazore razširja med nami samo s svojim listom „Stajercem“. Ti nazori so skrajno škodljivi za naš narod. Jemlje se našemu narodu potrebiti ponos ter se mu slika edino-le nemški narod kot upoštevanja vredn. Kdorkoli se trudi, osvoboditi naše ljudstvo izpod gospodarskega jarma Nemcev in nemškutarjev, kdor svari ljudi pred upiivom nemškega liberalizma in žganjarstva nemških in nemškutarskih mogotcev, ta si je lahko svest, da ima za napade nanj vsaka številka „Stajerca“ dovolj prostora. Ali je tako delo, ki jemlje narodu spoštovanje pred samim seboj in ga tlači v duševno in gospodarsko odvisnost tujih ljudi, hvalevredno ali ne, si lahko razsodi vsak trezen in pošten človek.

Liberalna stranka, celjska in slogaška, ima ob času volitev vedno polna usta ljubezni do slovenskega naroda. Mladina, kmečka, obrtni in delavski stan, naše gospodarstvo, naše jezikovne pravice, vse to ima liberallec ob volitvah sam le v lastni zalogi. Kadar so volitve minule, kaj pa potem?

Ali se liberalci brigajo sedaj kaj za mladino? Njihova mladinska zveza je mrtva. Med kmeti nočejo snovati izobraževalnih društev, ker jim ni za omiko našega kmeta. Delavske organizacije nimajo nobene, ker je liberalni nauk sploh nesposoben za delavske sloje, kajti liberalizem je vera ljudskih izkoriševalcev in visokih, dobro plačanih gospodov. Zadrúzna organizacija, v kolikor so jo ustvarili pri nas liberalci, poka sedaj vsled slabega, neprevidnega vodstva, na vseh koncih in krajih. Kako slabo je liberalna zadrúzna organizacija vplivala v narodnem oziru, razvidimo iz žalostnega dejstva, da posamezne njene zadruge sedaj pred potopom bežijo pod nemško državno in nemško deželno nadzorstvo. Za obrtni stan ne gane liberalna stranka niti z mezincem, čeprav ima v tem sta-

nu pretežno večino pristašev. Nikjer ni tako majhne brige za organizacijo obrtnega stanu kot pri nas, to pa zato, ker se je pri nas ta stan udal lenemu in brezplodnemu liberalnemu vodstvu.

O naši stranki nam ni treba govoriti. Vsaka številka naših listov nam pripoveduje o vsestranskem delu naših somišljenikov v prid vseh slojev slovenskega naroda. Le eno je še pomenljivo pri njej: premalo delavcev v požrtvovalni, javni službi za naš narod. Kdor je dobre in blage volje, kdor čuti v sebi moči za naporno delo v korist bližnjemu, njega vabimo v svojo sredino.

Italijansko-turška vojska.

Italijani zaseditri tripolitsko obal.

Mesto Homs, ki leži vzhodno od Tripolisa, so Italijani dne 20. t. m. napadli s suhega in z morske strani. Tu so imeli Italijani lahko delo in so mesto po kratkem boju zavzeli.

Bolj težko je bilo zavzete mesta Derna, ki je bilo utrjeno, najbrže kot Tripolis. Italijani so je morali več dni obstreljevati z morja. Uničili so vse utrdbne ter poškodovali tudi druge hiše. Najtežje delo pa so imeli Italijani pri Bengaziju.

Maloštevilni Turki v tem mestecu so se hrabro branili napram italijanski premoči. Italijani si niso upali streljati z morja s topovi na mesto, ker se nahaja v njem velika smodnišnica, ki bi se bila razletela, ako bi padla kaka krogla vanjo. Italijanski listi poročajo, da so morali napraviti Italijani naskok z bajoneti na to mesto. Tako je še-le sedaj vsa tripolitska obal v posesti Italijanov.

General Kaneva je določil 20.000 mož za prodiranje v notranjost Tripolitanije.

Poraz Italijanov.

Italijani so doživeli dne 21. oktobra pri Bengaziju velik in težaven poraz. Turki in Arabci so napadli 8000 Italijanov in je padlo izmed Italijanov 800 mož, na turški strani 885 mož. Med Italijani v Bengaziju vlada najslabša disciplina. Viharji na morju ogrožajo italijansko brodogje.

Na uradnih mestih taje posameznosti o boju pri Bengaziju. V Rimu pa so razširjene vesti, da so bili boji zelo krvavi, in da vlada zadržuje brzokavke, ker poraza ne mara priznati. Govori se celo, da je padlo pri Bengaziju okoli 1000 Italijanov. V bližini Bengazi-

ja se je razletela tudi neka smodnišnica. Turki so baje v Bengaziju pomorili vse Italijane. Koliko je bilo umorjenih, ni znano.

Odbititalijanski napad.

Casopisi javljajo, da je tri sto Italijanov, ki so skušali napasti Turke v sandžaku Džeb in Harba, južno od Tripolisa, bilo odbitih. Turške čete je podpiralo 1500 domačinov. Italijani imajo 50 mrtvih.

Boj pri mestu Bengaziju.

Dne 18. t. m. je dospel pred Bengaziju drugi oddelek italijanskega vojaštva in več vojnih ladij. Admiral Aubry je pozval mesto, naj se takoj uda. Turške oblasti so to odklonile, na kar jim je dal admiral rok do jutra 19. oktobra. Morje je bilo vso noč nemirno. Ker se je proti jutru zdelo, da se vreme izboljša, so italijanske vojne ladje zjutraj pričele streljati na utrdbne. Ko so prve italijanske čete stopile na kopno, so jih Turki napadli. Vendar se je posrečilo Italijanom, da so odbili Turke. Nato se je na obali izkrcalo 4000 mož, čeprav so Turki, podpirani od Arabcev, še vedno živahno napadali Italijane. Boj, ki se je pričel ob 9. uri dopoldne, je trajal do solnčnega zahoda.

Turški častniki zahtevajo, da najzasede Turčija Črno goro.

Iz Carigrada javljajo, da je več višjih častnikov obiskalo vojnega ministra ter zahtevalo od njega, da zasede takoj 30.000 mož Črno goro, katero naj se proglasi za turško ozemlje. Ker Turčija Italije ne more napasti, a živi Črna gora v tesnem sorodstvu z Italijo, naj bi zasedanje Črne gore veljalo kakor boj proti Italiji ter Italiji in velesilam dokazalo resnost položaja. Ako bi vojni minister odbil zahtevo častnikov, so ti odločeni, izvršiti ta načrt na lastno pest.

Vpliv vojske na Benečane.

Benečani so zelo veseli in ponosni na italijansko armado v Tripolisu. V svoji domišljiji že vidijo plapolati italijansko trobojnico v celi deželi. Jako značilno pri vsem tem pa je, da med tem, ko vlada pri Benečanih glede uspehov Italije v Tripolisu tako veselje in navdušenje, beže marsikateri pod orožje poklicani rezervisti čez mejo v Avstrijo, ker ne marajo pustiti svojih kosti v afrikanskih puščavah.

PODLISTEK.

Iz minulih dni.

(Critica iz naše doline. Spisal Miroslav pri Sv. Marjeti ob Pecnici.)

I. List iz spominske knjige.

Od državne ceste, ki vodi od juga skozi Maribor, mimo St. Ilja proti Gradcu, se odcepi tam, kjer se lajtersberški hrib izgubi v pesniško dolino, od glavne stranske proga, okrajna cesta, ki pelje po dolini mimo Sv. Marjete naprej proti Sv. Lenartu. Lepi in prijazni kraji se razprostirajo pred očmi potnika, hodečega tod. Sredi doline se vije v vijugasti črti izvrstnega peska bogati, bistri potok Pecnica. Na obe strani Pecnice se razprostirajo obširni travniki, kjer bujno raste sladko seno. Ob vzočju hribov obeh strani, ki omejujejo dolino, kakor tudi sredi doline ob okrajni cesti, so vrstoma raztreseni prijazni kmečki domovi; ob vzočju hribov, kjer se prično le-ti vzdigovati, se nahajajo rodovitne njive, višje gori so pa na senčni strani večinoma gozdovi, na prisolnčni strani pa raste vinska trta...

Marsikateri tujec, ki tod potuje, si misli, ogledovaje to lepo okolico: „Srečni ljudje, ki bivajo tukaj!“ A njemu, ki so mu tukajšnje razmere znane, nudi pogled na te kraje tudi marsikateri otožni spomin. On gleda čedne kmetske domove in ve, da v veliko njih ne prebiva več nekdanji ponosni, svobodni kmet, ampak da si ondi pod tujo streho služi svoj trdi kruh uboga raja, ki ob velikem trudu ter majhnem plačilu obdeluje posestvo svojemu gospodu-meščanu. Ob okrajni cesti od Maribora do Sv. Marjete so večinoma vsa najboljša posestva v rokah meščanov. Sicer pa lahko z radostjo beležimo, da se kmetje tega,

kar so si v prošlih desetletjih osvojili, trdno drže; oni, ki imajo še svoje domove, se jih tesneje oklepajo, kakor njihovi lahkomiselní predniki. Kaj pa je bil pravzaprav vzrok, da je privedel toliko kmetov te lepe okolice do tako žalostnega propada? Odgovor starih ljudi na to vprašanje se navadno glasi: „Železnica“. Kako to? Bilo je namreč tukaj doma veliko kmetov-voznikov! Njih največja skrb je bila, imeti lepe konje, njih najglavnejše orodje bič in voz, njih najljubše opravilo potovanje, oziroma vozarjenje. Vozili so raznovrstne potrebščine tedanjega časa. Daleč tja gor na sever so vozili n. pr. vino, ki so ga nekđaj tako obilo rodile naše gorice; od ondot so pa pripeljali soli, železa itd. Drugokrat je trebalo z vozom daleč tje dol na jug, v Trst, po raznovrstne stvari, ki so jih potrebovali trgovci. Ponosen je bil naš tedanjí kmet, ki je bil v tej dolini doma. Kako tudi ne?! Oglejva si, blagovoljni čitatelj, v duhu to-le podobo: Na dvorišču stoji težek voz, na katerem je naloženih osem polovnjakov vina; pred vozom je vpreženih čvetero močnih konj, ki že nestrpno čakajo, bijoči s kopti ob tla, kedaj že počí bič. Počasnih korakov se približa kmet v visokih škornjih, irhastih hlačah, s širokokrajnim klobukom na glavi. Krog voza grede si še enkrat natančno ogleda, ali je vse v redu; tupaťam še kaj popravi. Gospodinja prinese blagoslovljeno vođo, pokropi z njo moža, konje, voz in želi blagoslova na potu in srečne vrnitve. Kmet naročuje še družini, kaj ima storiti za časa njegove odsotnosti, napravi z bičem pred konji po tleh tri velike križe ter se priporoči tako s tem starodavnim znamenjem božjemu varstvu: bič zažvižga, konji potegnejo, in z „Bog pomagaj — srečno!“ zapusti kmet svoj dom; težko je domačim, gledajočim še nekaj časa za vozom, dokler jim za ovinkom ne izgine izpred oči, kajti vedo, da ga dolgo ne bo ter da ga na potu čaka mnogo nevarnosti...

Ako je šlo po sreči, se je vrnil voznik po preteku 14 dni, enega ali dveh mesecev, z lepo svoto denarja. Kmet je poplašal svoje potrebščine, uredil svoje domače gospodarske zadeve, konji so se odpočili in jel se je pripravljati na novo potovanje.

Sicer pa tudi niso bili redki taki slučají, da se je mesto s štirimi, vrnil z enim konjem, ali s praznim žepom. Mogoče se mu je pripetila med potjo nesreča, ali je zašel med vinske bratce-igrance, ki so se po vsej deželi poznali kakor cigani... Toda kaj se je pravi voznik zmenil za take postranske malenkosti? Težko je čakal dneva, ko zopet počí bič! Tako je šlo od roda do roda. Ded je nekđaj vozaril križem sveta, oče je bil voznik in vnuk isto.

Gospodarstvo je opravljala žena s posli in družino, in če ni šlo vse, kakor bi moralo biti, kaj zato, saj prinese gospodar zopet suhih denarcev. — A kakor se na svetu vse spreminja, jele so se tudi za našo dolino napovedovati močne spremembe. Kmetje so se vračali s svojih „tur“ temnih obrazov, kajti slišale so se med svetom čudne novice, da nameravajo v kratkem času po tej dolini izpeljati — železnico. Mladina se je te novice silno razveselila, češ, to bo veselo življenje; kmetje nevozniki so malomarno zmajevali z ramami, češ, meni je vseeno, pride železnica, ali ne pride. A kmetje-vozniki so se je — bali, uvažujoč nje-ne zle posledice, jezili so se in hudovali.

Toda nič ni moglo silnega časovnega toka novih naprav preprečiti. Ko je minulo nekaj let, je sobihal dolgo vrsto težko obloženih voz. Kmetje-vozniki so potrtega srca gledali prizor in z žalostjo morali pripoznati, da se s tako silno premočjo ni mogoče meriti! Večino prejšnjih voženj je sedaj izvrševala železnica, ki je z veliko hitrostjo, toda vkljub temu mnogo ceneje prevažala vse potrebščine iz daljnih krajev semkaj in nazaj. Kmetski vozovi so odslej rjaveli po